

Judecata în cazul recunoașterii învinuirii

Copyright©2019 Editura Hamangiu SRL

Editură de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale CNATDCU

Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată

fără acordul scris al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu:

Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, București, O.P. 5, C.P. 91

Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21;

Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24

E-mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VĂDUVA, VICTOR

Judecata în cazul recunoașterii învinuirii / dr. Victor Văduva. -

București : Editura Hamangiu, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-27-1386-7

Victor VĂDUVA

Judecata în cazul recunoașterii învinuirii

**Editura
Hamangiu
2019**

X	Judecata în cazul recunoașterii învinuirii
ed.	— ediția
Ed.	— Editura
I.C.C.J.	— Înalta Curte de Casație și Justiție
înch.	— încheierea
înch. jud. de cam. preliminară	— încheierea judecătoarei de cameră preliminară
Jud.	— Judecătoria
lit.	— litera
M. Of.	— Monitorul Oficial al României, Partea I
n.n.	— nota noastră
nr.	— numărul
O.G.	— Ordonanța Guvernului
O.U.G.	— Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	— opera citată
p.	— pagina
parag.	— paragraful
pct.	— punctul
s. pen.	— secția penală
s. pen., min.	— secția penală și pentru cauze cu minori
s. pen., min. și fam.	— secția penală și pentru cauze cu minori și familie
sent. civ.	— sentința civilă
sent. pen.	— sentința penală
Trib.	— Tribunalul
urm.	— următoarele
vol.	— volumul

CUPRINS

TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE CU PRIVIRE LA CONCEPTUL DE „JUSTIȚIE NEGOCIATĂ”	1
Capitolul I. Aspecte introductive	1
Secțiunea 1. Noțiunea de „Plea bargaining”	1
Secțiunea a 2-a. Dezvoltarea conceptului de „justiție negociată”	3
§ 1. Scopul procesului penal în sistemele de drept adversarial și continental	3
§ 2. Apariția și evoluția conceptului de „justiție negociată” în sistemul adversarial de drept	7
§ 3. Apariția și evoluția conceptului de „justiție negociată” în sistemul continental de drept	16
Capitolul al II-lea. Aspecte de drept comparat	28
Secțiunea 1. Noțiuni generale	28
Secțiunea a 2-a. Statele Unite ale Americii	29
Secțiunea a 3-a. Italia	40
Secțiunea a 4-a. Germania	43
Secțiunea a 5-a. Franța	46
Secțiunea a 6-a. Tribunalele internaționale penale	48
Capitolul al III-lea. Contextul juridic și modelul național de implementare a procedurii simplificate de judecată	50
Secțiunea 1. Situația sistemului judiciar din România la momentul introducerii procedurii abreviate de judecată	50
Secțiunea a 2-a. Influența elementelor de drept adversarial asupra sistemului românesc de drept penal	56
Secțiunea a 3-a. Diferențele conceptului de „justiție negociată” în sistemul românesc de drept penal față de sistemul american	69
Secțiunea a 4-a. Natura juridică a procedurii abreviate de judecată în sistemul românesc de drept penal	76
TITLUL AL II-LEA. DEZVOLTAREA PROCEDURII ABREVIATE DE JUDECATĂ	80
Capitolul I. Prima etapă – judecata în cazul recunoașterii vinovăției	80
Secțiunea 1. Forme anterioare de justiție abreviată	80

<i>Secțiunea a 2-a. Intrarea în vigoare a instituției și primele modificări</i>	81
<i>Secțiunea a 3-a. Principalele controverse doctrinare și soluții jurisprudențiale neunitare</i>	86
<i>Secțiunea a 4-a. Aplicarea principiului legii penale mai favorabile</i>	91
Capitolul al II-lea. A doua etapă – judecata în cazul recunoașterii învinuirii	96
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	96
<i>Secțiunea a 2-a. Principalele modificări aduse formei originare de reglementare</i>	100
§ 1. Momentul procesual	100
§ 2. Conținutul cererii inculpatului	101
§ 3. Modul de exprimare a voinței inculpatului	102
§ 4. Aplicarea procedurii inculpaților care au comis infracțiuni în timpul minorității	103
§ 5. Criteriile de analiză a cererii inculpatului	104
§ 6. Durata maximă a cercetării judecătorești simplificate	105
§ 7. Administrarea probelor pentru soluționarea acțiunii civile	105
§ 8. Modul de soluționare a acțiunii penale	105
§ 9. Schimbarea încadrării juridice	106
§ 10. Situațiile excepționale de aplicare a procedurii	106
<i>Secțiunea a 3-a. Constituționalitatea procedurii abreviate de judecată</i>	113
§ 1. Imposibilitatea recunoașterii parțiale a învinuirii	113
§ 2. Puterea discreționară a instanței de a stabili procedura de judecată	118
§ 3. Încălcarea dreptului la apărare al inculpatului	120
§ 4. Lipsa readministrării probelor din faza de urmărire penală	121

TITLUL AL III-LEA. CONDIȚIILE APLICĂRII

PROCEDURII ABREVIATE DE JUDECATĂ	123
Capitolul I. Condiții preliminare	123
<i>Secțiunea 1. Obligațiile avocatului inculpatului</i>	123
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile instanței de judecată</i>	127
§ 1. Obligația de informare	127

§ 2. Obligația de pronunțare asupra cererii inculpatului – natura juridică a încheierii de ședință	132
Capitolul al II-lea. Condiții formale	137
<i>Secțiunea 1. Tipul infracțiunii deduse judecătii</i>	137
<i>Secțiunea a 2-a. Stadiul procesual al cauzei</i>	143
Capitolul al III-lea. Condiții de fond	147
<i>Secțiunea 1. Condițiile de valabilitate ale manifestării de voință a inculpatului</i>	147
§ 1. Caracteristicile manifestării de voință a inculpatului	147
§ 2. Valoarea juridică a declarației de recunoaștere a inculpatului	159
§ 3. Modul de ascultare a inculpatului	165
§ 4. Conținutul manifestării de voință a inculpatului	170
4.1. Solicitarea judecătii în baza unui probatoriu restrâns	170
4.2. Recunoașterea în totalitate a învinuirii	175
4.2.1. Înțelesul noțiunii de „recunoaștere a învinuirii”	175
4.2.2. Recunoașterea elementelor de factură subiectivă	178
4.2.3. Recunoașterea tuturor faptelor	180
4.2.4. Recunoașterea contribuției coparticipanților	181
4.2.5. Recunoașterea cuantumului prejudiciului	183
4.2.6. Recunoașterea altor elemente	184
<i>Secțiunea a 2-a. Suficiența probelor administrate în faza de urmărire penală</i>	184
TITLUL AL IV-LEA. SPECIFICUL DISPOZIȚIILOR GENERALE ALE JUDECĂȚII ÎN CAZUL APLICĂRII PROCEDURII ABREVIATE	189
Capitolul I. Trăsăturile judecătii	189
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	189
<i>Secțiunea a 2-a. Publicitatea și oralitatea</i>	191
<i>Secțiunea a 3-a. Nemijlocirea</i>	192
<i>Secțiunea a 4-a. Contradictorialitatea</i>	196
Capitolul al II-lea. Incompatibilitatea judecătorului	197
Capitolul al III-lea. Dezbaterele	204

Capitolul al IV-lea. Deliberarea, pronunțarea și cuprinsul hotărârii	208
Capitolul al V-lea. Autoritatea de lucru judecat	211

TITLUL AL V-LEA. SPECIFICUL JUDECĂȚII ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ ÎN CAZUL APLICĂRII PROCEDURII

ABREVIATE	214
Capitolul I. Aspecte generale	214
Capitolul al II-lea. Administrarea probatoriului	217
Secțiunea 1. Tipul mijloacelor de probă	217
Secțiunea a 2-a. Titularii dreptului de a propune probe	222
Secțiunea a 3-a. Termenul de administrare	223
Capitolul al III-lea. Schimbarea încadrării juridice	225
Capitolul al IV-lea. Disjungerea acțiunii penale	234
Capitolul al V-lea. Disjungerea acțiunii civile	252
Capitolul al VI-lea. Modul de soluționare a acțiunii penale	258
Secțiunea 1. Condamnarea sau amânarea aplicării pedepsei închisorii	258
Secțiunea a 2-a. Renunțarea la aplicarea pedepsei	264
Secțiunea a 3-a. Achitarea inculpatului și încetarea procesului penal	265

TITLUL AL VI-LEA. SPECIFICUL CĂILOR DE ATAC ÎN CAZUL APLICĂRII PROCEDURII ABREVIATE

Capitolul I. Căile ordinare de atac	268
Secțiunea 1. Apelul	268
Capitolul al II-lea. Căile extraordinare de atac și contestația la executare	275
Secțiunea 1. Aspecte generale	275
Secțiunea a 2-a. Recursul în casație	277
Secțiunea a 3-a. Contestația în anulare	281
Secțiunea a 4-a. Redeschiderea procesului penal	281
Secțiunea a 5-a. Revizuirea	283
Secțiunea a 6-a. Contestația la executare	285

CONCLUZII	287
------------------	------------

BIBLIOGRAFIE	293
---------------------	------------

„Nu există diferite feluri de adevăr,
ci există numai anumite moduri
de a-l considera ca aflat, ca stabilit”.

Vintilă Dongoroz^[1]

^[1] Explicații teoretice ale Codului penal român, vol. V, Ed. All Beck, Ed. Academiei Române, București, 2003, p. 45.

TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE CU PRIVIRE LA CONCEPTUL DE „JUSTIȚIE NEGOCIATĂ”

Capitolul I. Aspecte introductive

Secțiunea 1. Noțiunea de „Plea bargaining”

1. În doctrina de specialitate dezvoltată în sistemul de drept în care „Plea bargaining-ul”^[1] a cunoscut apogeul^[2], această instituție a primit numeroase definiții, fiind descrisă ca un proces în care inculpații pledează *vinovat* în schimbul creșterii gradului de siguranță cu privire la hotărârea ce îi privește^[3], ca un proces decizional impus^[4] sau ca unul în care sunt oferite avantaje acuzatului în schimbul cooperării acestuia prin necontestarea în vreun fel a acuzației ce i se aduce^[5] ori în care concesiile oficiale sunt acordate inculpatului în schimbul actului acestuia de autocondamnare^[6].

^[1] Pe parcursul prezentei lucrări voi folosi noțiunea de „plea bargaining” când mă voi referi la instituția din sistemul adversarial de drept, întrucât în sistemul nostru de drept nu există o instituție care să reflecte în totalitate esența acestei instituții, iar o traducere textuală – „negocierea pledoariei” – este improprie.

^[2] Deși conceptul de „judecată în baza pledoariei de vinovăție” este cunoscut, în general, în tot sistemul adversarial de drept, apogeul l-a atins în sistemul de drept al S.U.A.

^[3] A se vedea R.A. HARRIS, J.F. SPRINGER, *Plea bargaining as a game: an empirical analysis of negotiated sentencing decisions*, Review of Policy Research, vol. 4, nr. 2, p. 245 (1984), <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1541-1338.1984.tb00210.x/pdf>, vizitat ultima oară la data de 8 aprilie 2017.

^[4] *Ibidem*.

^[5] A se vedea S.J. SCHULHOFER, *Is Plea Bargaining Inevitable?*, Harvard Law Review, vol. 97, nr. 5, p. 1037 (1984), Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1340824>, vizitat ultima oară la data de 4 ianuarie 2017.

^[6] A se vedea A.W. ALSCHULER, *Plea Bargaining and Its History*, Columbia Law Review, vol. 79, nr. 1, p. 3 (1979), http://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2005&context=journal_articles, vizitat ultima oară la data de 17 martie 2017.

2. Indiferent de nuanțele în care este descrisă această instituție, în esență, „*Plea bargaining-ul*” presupune ca, în schimbul pledoariei sale neechivoce de vinovăție, acuzatul să primească diferite concesii din partea statului.

Astfel, în *schimbul prestației acuzatului*, care va fi întotdeauna aceeași, respectiv *recunoașterea vinovăției*^[1], *concesiile oferite de stat*, explicate sau implicite, pot căpăta multiple forme, cantitativ sau calitativ, cum ar fi o pedeapsă mai ușoară aplicată de instanță sau propusă de procuror, reținerea unor circumstanțe care sunt de natură să îi faciliteze acuzatului sau complicilor săi un tratament juridic mai ușor, stabilirea unui loc favorabil de detenție, accesul la liberarea condiționată, posibilitatea stabilirii datei de încarcerare pentru a proteja anumite interese familiale ale acuzatului^[2] etc.

3. În *sistemul adversial de drept*, în afară de negocierea în sine a pedepsei, procurorul și acuzatul pot negocia inclusiv *acuzăția* pentru care acesta din urmă va fi trimis în judecată, procurorul putând să o limiteze prin renunțarea la reținerea în sarcina acuzatului a unor infracțiuni, în schimbul obținerii pledoariei de vinovăție în legătură cu celelalte infracțiuni săvârșite^[3]. În principal, diferența dintre acest tip de concesie și cel în care cei doi negociază pedeapsa în sine este că acuzatul se expune unui risc mai mare în cazul negocierii doar a pedepsei, întrucât, în principiu, judecătorul nu este ținut de pedeapsa propusă de procuror, cu toate că, în cele mai multe cazuri, judecătorul pronunță acea pedeapsă.

^[1] *Ibidem*.

^[2] LEA FASTOW și soțul său ANDREW FASTOW – fostul CFO al ENRON – au putut negocia inclusiv intrarea în închisoare a soțului, care a primit o pedeapsă de 9 ani, după ispășirea pedepsei de 1 an de către soția sa, pentru a asigura prezența unui părinte alături de copilul minor – *S.U.A c. Fastow*, 300 F. Supp. 2d 479 (2004), <http://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp2/300/479/2563022>, vizitat ultima oară la data de 4 decembrie 2016.

^[3] A se vedea T. FISHER, *The Boundaries of Plea Bargaining: Negotiating the Standard of Proof*, *The Journal of Criminal Law & Criminology*, vol. 97, nr. 4, p. 947 (2006-2007), <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/jclc>, vizitat ultima oară la data de 9 aprilie 2017.

Secțiunea a 2-a. Dezvoltarea conceptului de „justiție negociată”

§ 1. Scopul procesului penal în sistemele de drept adversial și continental

4. În evoluția civilizației s-au născut în mod succesiv, într-o ordine istorică, în raport de tendința politico-socială a statelor de la un anumit moment și, implicit, de necesitatea gradului de represiune penală, trei sisteme procedurale penale, respectiv *sistemul acuzatorial* și cel *inchizitorial*, care au reprezentat „sistemele fundamentale”^[1], și *sistemul mixt, continental*, născut din nevoia de a înlătura deficiențele primelor două.

5. La aproape toate popoarele, *prima formă de sistematizare a fost cea acuzatorială*, care ulterior a fost abandonată în favoarea celei *inchizitoriale*, fiind păstrată însă tendința de a restabili garanțiile esențiale, specifice primei, respectiv publicitatea și contradictorialitatea^[2].

Astfel, chiar și înainte de adoptarea sistemului mixt, cele două sisteme fundamentale „nu s-au exclus în mod absolut niciodată”^[3], ci, dimpotrivă, fiecare a împrumutat, în epoca de aplicare, elemente specifice celuilalt^[4]. Acestea au existat simultan nu numai din punct de vedere temporal, ci, uneori, chiar în cadrul aceleiași proceduri – aplicându-se forma acuzatorială pentru infracțiunile contra particularilor și forma inchizitorială pentru infracțiunile contra puterii publice^[5].

^[1] A se vedea R. GARRAUD, *Traité Théorique et pratique D'instruction criminelle et de procédure pénale*, Librairie du Recueil Sirey, Paris, 1907, p. 10.

^[2] *Ibidem*.

^[3] A se vedea M. DELMAS-MARTY, J.R. SPENCER, *European Criminal Procedures*, Cambridge University Press, 2002, p. 5.

^[4] A se vedea M. DAMASKA, R. MIRJAN, *Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study*, Yale Law School Faculty Scholarship Series, Paper 1591, p. 577 (1973), http://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/1591, vizitat ultima oară la data de 8 aprilie 2017 – ambele sisteme funcționează cu elemente împrumutate reciproc, rezultatul fiind acela că toate sistemele de procedură penală apar ca fiind mixte.

^[5] T. POP, *Drept procesual penal*, vol. I, Tipografia Națională, Cluj, 1946, p. 351.

Cu toate acestea, fiecare dintre cele două sisteme originare avea atât calități, cât și defecte, niciunul nu era suficient, singur, să asigure garanțiile necesare administrării unei justiții penale corespunzătoare.

Pentru acest motiv, progresul sistemelor juridice a însemnat, la nivelul Europei, nașterea, la începutul secolului al XIX-lea, a *sistemului de drept mixt sau continental*, care s-a format din îmbinarea rațională a calităților și garanțiilor celor două sisteme fundamentale, potrivit naturii și scopului represiei penale de la momentul respectiv^[1].

În cadrul acestui sistem, în faza de instrucție penală se aplică cu precădere regulile specifice sistemului inchișitorial, iar în momentul în care cauza ajunge în faza judecătii se aplică, în esență, principiile specifice sistemului acuzatorial, respectiv contradictorialitatea, oralitatea și publicitatea.

Niciuna dintre aceste faze nu exclude elemente specifice celeilalte, ci doar este dominată de principiile sistemului de procedură din care se inspiră. Orice exces într-o anumită fază, în privința aplicării unui concept, este corectat cu elemente din celălalt, pentru a fi asigurat echilibrul între interesul general și cel particular, aflate în contradicție.

6. Prima codificare a sistemului de drept continental o regăsim în Franța, în *Code d'Instruction Criminelle* din anul 1808, care a influențat ulterior întregul sistem de drept procedural european^[2], cu excepția celui englez, care a rămas fidel sistemului acuzatorial, deși nici acesta în mod absolut, ci cu elemente predominante.

Această apariție a procedurii penale moderne în perioada Revoluției franceze a fost determinată de faptul că vechiul sistem de drept era incompatibil cu noul climat politic și social^[3].

Noua codificare a fost impusă țărilor europene ajunse sub dominație franceză, iar când aceasta a încetat, unele țări, ca Belgia, au păstrat-o, iar altele, ca Italia și Germania, au folosit-o ca bază pentru elaborarea propriului cod^[4].

^[1] A se vedea, în același sens, A. CRIȘU, *Drept procesual penal. Partea generală*, ed. a 2-a, revizuită și actualizată, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 10.

^[2] *Ibidem*.

^[3] A se vedea M. DAMASKA, R. MIRJAN, *Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study*, op. cit., p. 558.

^[4] A se vedea M. DELMAS-MARTY, J.R. SPENCER, op. cit., p. 11.

7. În prezent observăm că, odată cu propagarea modelului liberal al sistemelor politice europene, *sistemul de drept continental*^[1] a preluat din ce în ce mai multe elemente adversiale. Cu toate acestea, fenomenele cu care se confruntă în prezent comunitatea internațională, cum sunt terorismul internațional sau criminalitatea transfrontalieră, vor face cu siguranță ca *elemente cu caracter pur inchișitorial să fie preluate, accentuate sau reactivate* în toate sistemele de drept, indiferent de natura acestora.

Deși, probabil, nu se va mai ajunge niciodată la forma pură a sistemelor de drept, având în vedere complexitatea raporturilor juridice actuale și condiționările acestora cu alte raporturi de natură economică, socială, politică etc., este posibil să observăm în continuare o *alternanță în valorificarea predominantă a seturilor de reguli specifice unui sistem sau altuia*.

De altfel, se poate observa chiar o *ciclicitate în adoptarea celor două seturi de reguli specifice sistemelor fundamentale de drept*, ciclicitate care reflectă realitatea politico-socială în care se dezvoltă statele, dar și tendința de a crea modelul universal al procesului penal.

8. Pentru a ajunge să înțelegem de ce conceptul de „justiție negociată” este mult mai ușor de acceptat în sistemul de drept adversial decât în cel continental, *trebuie observată diferența de viziune dintre cele două sisteme, cu privire la scopul procesului penal*.

Astfel, dacă, potrivit unor opinii exprimate de practicienii din sistemul adversial, scopul procedurii penale adversiale nu este neapărat identificarea adevărului real, ci mai mult *soluționarea litigiului*^[2], în sistemul continental de drept, o asemenea abordare nu poate fi acceptată, adevărul nu poate fi negociat sau compromis, neexistând

^[1] A se vedea M. LANGER, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, Harvard International Law Journal, vol. 45, nr. 1, p. 19 (2004), <https://ssrn.com/abstract=707261>, vizitat ultima oară la data de 10 aprilie 2017 – sistemul adversial corespunde concepției democrate sau liberale asupra procedurii penale, iar cel inchișitorial concepției autoritare asupra procedurii penale.

^[2] A se vedea M. DAMASKA, R. MIRJAN, *Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study*, op. cit., p. 580-581.

cauza fiecărei părți, ci doar cauza ce trebuie soluționată de instanță^[1]. În acest din urmă sistem, aflarea adevărului reprezintă condiția pentru o decizie justă^[2].

9. Prin urmare, spre deosebire de sistemul adversial de drept, în cel continental, noțiunea de „adevăr” este înțeleasă în termeni riguroși, judecătorul fiind obligat să determine, prin intermediul unei anchete, ce s-a întâmplat cu adevărat, indiferent de acordul apărării și al acuzării cu privire la situația de fapt^[3] sau la o anumită formă a adevărului. Astfel, deși inclusiv în sistemul continental de drept, inculpatul poate pleda vinovat din motive variate, ancheta oficială trebuie realizată în continuare, pentru a înlătura posibilitatea unei înțelegeri între părți. Cu alte cuvinte, chiar dacă pledoaria de vinovăție poate fi un element important de probă, aceasta nu oferă în mod necesar o versiune completă asupra adevărului pe care trebuie să îl stabilească judecătorul, el nefiind scutit de obligația coordonării în continuare a procesului în vederea aflării adevărului real^[4].

10. Prin comparație, în sistemul adversial de drept, procedura penală este înțeleasă ca o dispută între două părți, acuzarea și apărarea, înaintea unui actor decizional pasiv, judecătorul, acuzarea încercând să dovedească dincolo de orice dubiu rezonabil că acuzatul a comis fapta. Dacă reușește să facă aceasta dovadă, câștigă acuzarea, dacă nu, apărarea.

În acest sistem, pledoaria de vinovăție^[5] poate primi înțelesul că apărarea este de acord că acuzarea are dreptate și astfel se poate

^[1] A se vedea M. LANGER, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, op. cit., p. 22-23.

^[2] A se vedea M. DAMASKA, R. MIRJAN, *Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study*, op. cit., p. 580-581.

^[3] A se vedea M. LANGER, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, op. cit., p. 10.

^[4] A se vedea M. DAMASKA, R. MIRJAN, *Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study*, op. cit., p. 580-581; M. LANGER, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, op. cit., p. 11.

^[5] În sistemul adversial există atât noțiunea de „mărturisire”, care reprezintă recunoașterea făcută în fața organelor de poliție, cât și noțiunea de „pledoarie

soluționa disputa, etapa stabilirii vinovăției fiind astfel finalizată, iar cauza ajunsă în etapa stabilirii pedepsei^[1]. În aceste condiții, este evident că este posibilă negocierea între părți a adevărului pe care doresc să îl prezinte instanței, aceasta neavând un rol specific privind suprapunerea acestui adevăr judiciar negociat pe cel obiectiv. Prin urmare, în logica acestei arhitecturi procesuale, unde procedura este o luptă, iar hotărârea, o decizie între părți^[2], acceptarea pledoariei de vinovăție este absolut normală.

11. Sistemul adversial s-a dezvoltat pe o bază de neîncredere în organele statului, astfel că acesta a inventat pârgii împotriva abuzului, fiind destul de tolerant în a reglementa limite în căutarea adevărului tocmai din cauza fricii de abuzul statului, procesul penal având chiar rolul de a crea cadrul de înlăturare a oricărui abuz, și nu de stabilire a vinovăției sau a nevinovăției^[3]. În aceste condiții, procesul este comparat cu o competiție sportivă a părților, în care este posibil ca una dintre părți să piardă din cauza unui motiv formal, dacă încalcă regulile jocului^[4].

Sistemul continental de drept, în timp ce nu ignoră pericolul potențial de abuz, exprimă mult mai puțină neîncredere în organele statului, motiv pentru care multe dintre normele tehnice sau garanțiile procedurale sunt chestiuni colaterale în procesul de căutare a vinovăției sau a nevinovăției^[5].

§ 2. Apariția și evoluția conceptului de „justiție negociată” în sistemul adversial de drept

12. Reprezentativ pentru analiza modului de apariție și dezvoltare a conceptului de „justiție negociată” în sistemul adversial de drept este sistemul de drept procesual penal al S.U.A., importanța acestuia

de vinovăție”, făcută în fața instanței, care, dacă este acceptată, are drept consecință finalizarea etapei de stabilire a vinovăției sau nevinovăției.

^[1] A se vedea M. LANGER, *From Legal Transplants to Legal Translations: The Globalization of Plea Bargaining and the Americanization Thesis in Criminal Procedure*, op. cit., p. 21.

^[2] A se vedea M. DAMASKA, R. MIRJAN, *Evidentiary Barriers to Conviction and Two Models of Criminal Procedure: A Comparative Study*, op. cit., p. 582.

^[3] *Idem*, p. 583.

^[4] *Idem*, p. 582.

^[5] *Idem*, p. 584.

rezultând din proporția de aplicare a „*plea bargaining-ului*”, dar și din faptul că acesta a constituit sursa de inspirație pentru toate sistemele procesuale penale de sorginte continentală.

13. Instituția „*plea bargaining-ului*” s-a făcut remarcată în sistemul de drept penal al S.U.A. cu mult înainte de a fi acceptată ca formă de justiție de către Curtea Supremă de Justiție în anul 1970, prin pronunțarea în cauza *Brady c. S.U.A.*^[1]

În acest sistem de drept, în cea mai mare perioadă din secolele al XIX-lea și XX, Curtea Supremă de Justiție a statuat în mod expres că *practica organelor judiciare de a oferi acuzaților diferite avantaje în schimbul pledoariei de vinovăție era neconstituțională*^[2]. În pofida acestei opoziții, actorii implicați în înfăptuirea actului de justiție penală au continuat să negocieze în umbra instrumentelor juridice legale, transformând această instituție într-un fenomen suficient de important, pentru a nu mai putea fi respinsă de Curtea Supremă.

Deși instituția, în forma consacrată astăzi, și-a făcut cunoscută prezența începând cu secolul al XIX-lea, aceasta nu înseamnă că, anterior momentului menționat, recunoașterea vinovăției era străină sistemului judiciar american. În acest sens, profesorul Albert Alschuler arăta, în lucrarea sa de referință „*Plea Bargaining and Its History*”, că fenomenul numit „*guilty plea*” – pledoaria de vinovăție – a existat mai

^[1] A se vedea cauza *Brady c. United States*, 397 U.S. 742 (1970), <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/397/742/case.html>, vizitat ultima oară la data de 22 martie 2017.

^[2] A se vedea L. DERVAN, *Bargained Justice – Plea-Bargaining’s Innocence Problem and the Brady Safety-Valve*, Utah Law Review, vol. 51, p. 58, 65 (2012), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1664620, vizitat ultima oară la data de 4 aprilie 2017; J. BALDWIN & M. McCONVILLE, *Plea Bargaining and Plea Negotiation in England*, Law & Society Review, vol. 13, nr. 2, p. 287 (1979), Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3053255>, vizitat ultima oară la data de 30 noiembrie 2016; J.H. LANGBEIN, *Understanding the Short History of Plea Bargaining*, Law & Society Review, vol. 13, nr. 2 p. 261 (1979), Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3053252>, vizitat ultima oară la data de 30 noiembrie 2016; M.H. HALLER, *Plea Bargaining: The Nineteenth Century Context*, Law & Society Review, vol. 13, nr. 2, p. 273 (1979), Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3053253>, vizitat ultima oară la data de 30 noiembrie 2016 – se arată că A.W. ALSCHULER și G. FRIEDMAN au fost de acord că *plea bargaining-ul* era, probabil, inexistent înainte de anul 1800, această procedură începând să apară la începutul și mijlocul secolului 19, devenind o instituție standard în instanțele din S.U.A. la sfârșitul secolului al XIX-lea.

mult de opt secole, termenul actual fiind utilizat abia în ultimul secol, în cei 700 de ani anteriori numindu-se „*confession*” – mărturisire^[1].

14. Înainte ca instituția analizată să se facă remarcată în sistemul de drept american, care este, în momentul de față, astfel cum am arătat mai sus, sistemul de inspirație pentru toate sistemele legislative care au preluat conceptul, aceasta a reprezentat obiect de cercetare în *sistemul judiciar penal englez*, cea mai importantă cauză în acest sens fiind cea referitoare la mărturisirea din cauza *Rex c. Warickshall*, din anul 1783, în care instanța englezească a statuat că *mărturisirea este improprie și inadmisibilă când este obținută în urma promisiunii de acordare a unor anumite avantaje acuzatului*.

15. În *Statele Unite ale Americii*, acest fenomen a început să se dezvolte la puțin timp după încheierea războiului civil^[2], când instanțele statale au început să înregistreze un număr din ce în ce mai mare de cauze în care între acuzați și procurori se încheiaseră astfel de acorduri. Primul impuls al instanțelor de judecată a fost însă acela de a respinge în mod regulat aceste acorduri. Cu toate acestea, conceptul de „justiție negociată” nu a fost anihilat, el fiind acceptat la nivelul instanțelor locale și districtuale.

16. Prima analiză a unui „*plea bargaining*” de către Curtea Supremă de Justiție a S.U.A. s-a realizat în anul 1878, în cauzele cunoscute sub denumirea de „*Whiskey Cases*”^[3], în care aceasta și-a exprimat viziunea critică asupra conceptului de „justiție negociată”.

În cauzele respective, în lipsa unei prerogative exprese, procurorul a oferit acuzaților anumite avantaje în schimbul pledoariilor de vinovăție, în condițiile în care, în raport de cadrul normativ în vigoare la acea dată, pentru o astfel de pledoarie se putea acorda numai imunitate de către guvernator. Procurorul nu numai că nu a oferit imunitate, ci, în schimbul pledoariilor de vinovăție pentru una dintre infracțiunile reținute în sarcina acuzaților, a retras acuzațiile pentru alte două

^[1] A se vedea A.W. ALSCHULER, *Plea Bargaining and Its History*, op. cit., p. 12.

^[2] După anul 1865, https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_Civil_American.

^[3] A se vedea WHISKY CASES, 99 U.S. 594 (1878), <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/99/594/case.html>, vizitat ultima oară la data de 22 martie 2017.